

CIVILNE UDRUGE UPOZORAVAJU DA JE VIJEĆE ZA GRAĐANSKI NADZOR SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNIH AGENCIJA MARGINALIZIRANO

Nadzor nad tajnim službama postoji samo na papiru

ZAGREB – Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija sve se više marginalizira, ovlasti mu se smanjuju pa ono gubi smisao postojanja, a ozbiljna je i opasna posljedica toga da hrvatski sigurnosni sustav djeluje bez ikakvog kvalitetnog nadzora. To je zaključak predstavnika civilnog društva koji su se, u ime građana i javnosti koje predstavljaju, godinama zalagali za neovisnu kontrolu tajnih službi, tog moćnog aparata koji, bez odgovarajućeg nadzora, može doživjeti opasnu transformaciju – od »dobrog sluga« postati »zao gospodar«.

– Frustrirana sam jer osjećam da ne obavljam svoju građansku dužnost zbog koje sam izabrana u Vijeće za nadzor, kaže nam Sanja Sarnavka, jedna od šest trenutnih članova ovog tijela i jedina koju su za tu funkciju predložile civilne udruge – konkretno GONG, Centar za mirovne studije i B.a.b.e.

Jedna od glavnih zadaća Vijeća za građanski nadzor, kako kaže i samo njegovo ime, trebala bi biti da javnost upozna sa svojim radom i radom tajnih službi, u dijelu koji ne ugrožava nacionalnu sigurnost, no umjesto toga, objašnjava Sarnavka, Vijeće postaje posve »nevidljivo«.

– Moja je zadaća u Vijeću povećanje njegove vidljivosti. No, to je nemoguće postići. Za svaki istup u javnosti moram dobiti dozvolu saborskog Odbora za nacionalnu sigurnost, koje je naše domicilno tijelo, no ono mjesecima, čak punu godinu, ne odgovara. Nisam dobila odgovor na zahtjev da sažetak našeg izvješća obja-

Uz marginalizirano i obezvlašćeno Vijeće te Saborski odbor za nacionalnu sigurnost koji se tajnim službama uopće ne bavi, kontrola sigurnosno-obavještajnih službi zapravo ne postoji

Sanja Sarnavka, članica Vijeća

» Frustrirana sam jer osjećam da ne obavljam svoju građansku dužnost zbog koje sam izabrana u Vijeće za nadzor tajnih službi

Tin Gazivoda, bivši član

» U ovom mandatu odredbe o javnosti tumače se izuzetno restriktivno, do te mjere da Vijeće posve gubi smisao

vimo na saborskim internet-skim stranicama. Sabor ni jednom nije raspravljao o radu Vijeća, ističe Sarnavka.

– U Vijeću su od njegova osnutka odnosi s javnošću trebali biti jaka komponenta, naravno uz ograničenja potrebna za zaštitu nacionalne sigurnosti. No, još u prvom mandatu Vijeća, koji je počeo 2003., vidjelo se da se odredbe o javnosti tumače na restriktivan način, a sada, u ovom mandatu Vijeća, tumače se čak izuzetno restriktivno. To ide do te mjere da Vijeće u smislu građanskog nadzora posve gubi smisao, kaže Tin Gazivoda, bivši član Vijeća. A građanski nadzor, dodaje, neophodan je jer smo protekle tri godine svjedoci širenja ovlasti sigurnosnih službi. One su zakonom dobile dodatne ovlasti, a istodobno su ovlasti Vijeća za građanski nadzor smanjene.

Da je rad Vijeća marginaliziran i da ono nikome nije isuviše važno, pokazuje činjenica da ono već deset mjeseci, od kada je njegov dotadašnji član, Miroslav Šeparović, postao sudac Ustavnog suda, radi u krnjem sastavu, sa šest umjesto sedam članova. Zbog toga je rad blokirao, odluke se ne mogu donositi.

Ključno smanjivanje ovlasti Vijeća za građanski nadzor tajnih službi, kako

ističu Gazivoda, Sarnavka i Gordana Bosanac iz Centra za mirovne studije, dogodilo se zakonskom izmjenom 2006., kojom je Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija (OTC) izdvojen iz SOA-e pa time i izuzet od nadzora Vijeća.

– Članovi Vijeća prije su imali pristup OTC-u, a sada mu samo pišu pisma. Druga ključna promjena, koja je ograničila rad Vijeća, jest ukidanje mogućnosti da se djelatnici SOA-e izravno obraćaju Vijeću. A na taj se način najbolje moglo doznati o eventualnim nepravilnostima u radu SOA-e, navodi Bosanac. Dodaje kako je vrlo neobičan i sastav Vijeća koje ima samo jednog predstavnika ljudsko-pravaških udruga, pa nije čudno da ono više štiti SOA-u, nego građane i njihova temeljna prava i slobode.

Velik dio rada OTC-a sada je izvan svake kontrole, napominje Sanja Sarnavka, jer ono obavlja tajni nadzor ne samo za SOA-u, nego i za USKOK i policiju. Vijeće nadzire samo SOA-u pa je djelovanje OTC-a za policiju i USKOK potpuno van nadzora.

Uz marginalizirano i obezvlašćeno Vijeće za građanski nadzor te Saborski odbor za nacionalnu sigurnost koji se tajnim službama uopće ne bavi, kontrola sigurnosno-obavještajnih službi zapravo ne postoji.

– Hrvatska sada ima sigurnosni sustav koji se donckle profesionalizirao, ali djeluje u potpunosti bez kvalitetnog nadzora, zaključuje Gazivoda.

Vesna ROLLER

Nadzor nad telekomunikacijama namjerno »zaboravljen« u zakonu

– Kada je u Zakonu o sigurnosno-obavještajnom sustavu, donesenom 2006., ispušten nadzor OTC-a, rečeno je da je to greška. No, očito nije bilo greška, nego je to učinjeno namjerno, pogreška nije ispravljena, objašnjava Tin Gazivoda. Podsjeća da je u to doba na čelu SOA-e bio aktualni ministar policije, Tomislav Karamarko, što znači da ova odredba nije mogla ući u zakon bez njegovog znanja. Posljednje vrijeme, u skladu s mogućnostima koje im zakon daje, policija i Državno odvjetništvo sve više traže načine za prisluškivanje. Iako za to moraju dobiti odobrenje Vrhovnog suda, time je ipak otvoren prostor koji omogućava potencijalne zlouporabe, pa je stoga građanski nadzor Vijeća izuzetno važan, upozorava Gazivoda.